

Abp Zenon Grocholewski, *Postup pri preložení a odvolaní farára (Postępowanie obowiązujące przy przeniesieniu i odwołaniu proboszcza)*, Vydavateľstvo Serafin, Bratislava 1999, ss. 94.

Od roku 1991 co roku w sierpniu w Spišském Podhradi odbywają się organizowane przez Stowarzyszenie Kanonistów Słowacji 4-dniowe sympozja, gromadzące niemałą ilość kanonistów ze Słowacji i Czech. Wykładowcami dla nich są znawcy prawa kanonicznego z zagranicy, m.in. z Rzymu, Polski, Węgier, Republiki Czeskiej oraz ze Słowacji. Ks. arcybiskup Zenon Grocholewski, Prefekt Najwyższego Trybunału Sygnatury Apostolskiej, nie tylko jest promotorem i duszą sympozjów od ich początków, lecz co roku uczestniczy w nich w charakterze wykładowcy. W roku 1997 przedmiotem jego wykładów była procedura przeniesienia i odwołania proboszcza.

Omawiana publikacja jest przekładem z języka włoskiego. Składa się z właściwego wstępu, wstępnych uwag oraz z trzech części, podzielonych na omawiane kolejno zagadnienia. Wstęp zawiera uściślenie podjętego przez Autora tematu studium oraz uwagi o charakterze metodologicznym. We wstępnych uwagach (*predbežné poznámku*) zwraca on uwagę na szczególną pozycję procedury przeniesienia i odwołania proboszcza w porównaniu z odwołaniem z innych urzędów kościelnych oraz pewne napięcie między potrzebną stałością na stanowisku proboszcza parafii a zasadą dobra dusz, która czasem wymaga jego odwołania lub przeniesienia. Autor poświęca także uwagę umieszczeniu omawianych przepisów kodeksowych (kan. 1740-1752) w kontekście innych norm zawartych w piątej części księgi o procesach.

W pierwszej części zatytułowanej: *Statyczny aspekt procedury odwołania i przeniesienia proboszcza*, zostało kolejno omówionych 6 zagadnień. Na początku ks. arcybiskup Grocholewski zajmuje się zagadnieniami właściwości stosowania omawianej procedury w stosunku do omawianych osób. Postępowanie to jest obowiązujące w stosunku do proboszczów (terytorialnych i personalnych, ustanowionych na czas nieokreślony, na czas określony, wówczas gdy odwołanie lub przeniesienie ma nastąpić przed upływem stanowionego czasu); kapłanów, którym powierzono działalność duszpasterską *in solidum* w jednej lub kilku parafiach; kapłana wyznaczonego wg kan. 517 §2 do kierowania pracą duszpasterską w parafii bez księdza; duchownych wojskowych i własnych pasterzy parafii tymczasowych (*quasiparociae*), o ile prawo partykularne nie posiada własnych przepisów w odniesieniu do tych dwóch grup księży; pasterzy stacji misyjnych dla emigrantów; misjonarzy – pasterzy w parafiach lub parafiach tymczasowych w misji *sui iuris*; proboszczów, którzy osiągnęli 75 lat życia. Omawiana procedura natomiast nie może być stosowana w stosunku do kapłanów pełniących posługę pasterską, o której wspomina kan. 516 §2; osób zakonnych oraz należących do społeczności życia apostolskiego; administratorów parafii; kapłanów „wypożyczonych” do innego Kościoła partykularnego z racji braku

księży. Po omówieniu powyższego podstawowego zagadnienia na s. 17-27, Autor zajmuje się następującymi sprawami: autorytetem kompetentnym do odwołania i przeniesienia proboszcza w czasie obsadzenia stolicy biskupiej oraz w okresie jej wakansu lub przeszkodzenia; powodami odwołania proboszcza (s. 31-37) i powodami jego przeniesienia (s. 38-41); oceną wystarczalności przyczyny przysługującą biskupowi (s. 42) i odpowiedzią na dylemat, czy biskup po zaistnieniu sprawdzonych przyczyn ma obowiązek proboszcza przenieść lub odwołać (s. 43-44).

Druga część studium zatytułowana: *Dynamiczny aspekt procedury odwołania proboszcza* zawiera: ogólne uwagi dotyczące omawianej procedury (s. 45); następnie poszczególne kroki, według których musi się kształtować postępowanie zmierzające do odwołania proboszcza (udowodnienie przyczyny, konsultacja biskupa z dwoma proboszczami, wezwanie do zrzeczenia się parafii i następujące po nim czynności oraz wydanie dekretu odwołującego proboszcza z parafii – s. 46-64); niektóre szczególne zagadnienia dotyczące postępowania (m.in. Znaczenie wymaganych formalności, udział adwokata, zbyt szybkie przeprowadzenie postępowania – s. 65-69); obowiązki wyływające z dokonanego odwołania ciężące na biskupie i odwoływanym proboszczu (s. 70-71); wstrzymujący skutek rekursu wniesionego przeciw odwołaniu (s. 72-74).

Trzecia część opracowania dotyczy procedury przeniesienia proboszcza. Po wstępnych uwagach Autor zajmuje się w niej: założeniem, że urząd *da quod* jest opróżniony (s. 76-78), poszczególnymi etapami postępowania (propozycje i wezwania biskupa, odpowiedź proboszcza, ocena powodów przez biskupa i dwóch proboszczów, dekret przełożenia, ogłoszenie parafii za opróżnioną, udział adwokata – s. 79-81), skutkami dekretu przeniesienia (s. 82-83), zagadnieniem odwoławczego charakteru przeniesienia (s. 84-85) i jego ewentualnym wydzwiękiem karnym, (s. 86).

Omawiane studium oprócz norm kodeksowych należycie interpretowanych zostało oparte na bardzo licznych dekretach i wyrokach Sygnatury Apostolskiej, wypowiedziach papieży i kongregacji oraz Papieskiej Rady do Interpretacji Tekstów Prawnych.

Studium zostało poprzedzone „Słowem jako bukietem kwiatów”, wyrażającym uszanowanie i wdzięczność J. E. Prefektowi Najwyższego Trybunału Sygnatury Apostolskiej za wkład w Spiszskie Spotkania oraz życzenia z okazji jego Jubileuszu 60 lat życia.

Dopełnieniem pracy jest załączona bibliografia składająca się z wykorzystanych źródeł i literatury.

Należy wyrazić wdzięczność Najdostojniejszemu Autorowi za tak dogłębne i kompetentne studium, oparte na dokumentach m.in. na bogatej jurisprudencji Sygnatury Apostolskiej, którą kieruje. Uznanie należy się Osobom, które podjęły decyzję, przygotowały i wydały tę właśnie pozycję.

Aktualność wydanego studium nie budzi żadnych wątpliwości. Należy oczekiwać, że zostanie ono wykorzystane nie tylko przez kanonistów, lecz także i to głównie przez księży biskupów i osoby pomagające im w pełnieniu posługi arcybiskupowskiej nie tylko na Słowacji.

Ks. Edward Górecki